

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงครวญ เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายเรื่อง ซึ่งพอที่จะกำหนดกรอบของการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาพิเศษ

1.1 ความหมายการศึกษาพิเศษ

1.2 แนวคิดและหลักการการจัดการศึกษาพิเศษ

1.3 ขอบข่ายของการจัดการศึกษาพิเศษ

1.4 รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษ

2. การเรียนร่วม

2.1 ความหมายการเรียนร่วม

2.2 ปรัชญาการเรียนร่วม

2.3 หลักการของการจัดการเรียนร่วม

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม

2.5 ประเภทของเด็กที่ควรเรียนร่วมและการคัดเลือกเด็ก

2.6 องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ

2.7 ประโยชน์ของการเรียนร่วม

2.8 การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท

3. ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม

3.1 ปัญหาด้านผู้เรียน

3.2 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

3.3 ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 ปัญหาด้านเครื่องมือ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาพิเศษ

1.1 ความหมายการศึกษาพิเศษ มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม (2535 ก. : 161) การศึกษาพิเศษ หมายถึง การให้การศึกษแก่ผู้เรียน เป็นพิเศษหมายถึง ลักษณะพิเศษทั้งโดยวิธีการสอนและการจัดดำเนินการวิธีการสอน ทั้งใน ด้าน กระบวนการเทคนิคการสอนเฉพาะบุคคล เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์ การสอนที่จำเป็นที่จะช่วยการสอนการเรียนรู้ สื่อการศึกษา

นันทกา ปีธาทพงษ์ (2539 : 14) การศึกษาพิเศษหมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อรูปแบบการเรียนรู้ และ สร้างเสริมศักยภาพส่วนบุคคลให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม

ผดุง อารยะวิญญู (การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. 2542 : 13) การศึกษา พิเศษหมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทาง สายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็ก ที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่ง เด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับ เด็กปกติ ดังนั้นการศึกษาจึง แตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติในด้านเกี่ยวกับวิธีการสอนและ กระบวนการเนื้อหา (หลักสูตร)

ประกิต พูลพัฒน์ (การเรียนรู้ร่วมชั้นของเด็กพิเศษ. 2546 : 10) การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด เด็กที่มีความ บกพร่องทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความ บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และเด็กด้อยโอกาสทาง การศึกษา

จากคำนิยามดังกล่าวสรุปว่า การศึกษาพิเศษหมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษา ที่แตกต่างไปจากการศึกษาปกติ ในด้านเกี่ยวกับวิธีสอน การจัดการด้านการเรียนการสอน กระบวนการเนื้อหาวิชา (หลักสูตร) รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นที่จะช่วยงาน การเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล

1.2. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษ มีผู้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษไว้ดังนี้

ผดุง อารยวิญญู (2523 : 5-6) ในด้านหลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ได้เสนอแนะไว้ดังนี้ คือ การเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เนื่องจากเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาจะเรียนรู้ได้ดีในทางรูปธรรม แต่อาจแทรกนามธรรมได้บ้าง การเรียนการสอนควรจัดเป็นช่วงเวลาสั้น เนื่องจากเด็กพิเศษมีความสนใจสั้นควรสอนเนื้อหาบ่อย ๆ พอที่เด็กสามารถรับได้เด็กพิเศษมีปัญหาในด้านการอ่านและเลขคณิต ครูผู้สอนจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ ครูผู้สอนเด็กพิเศษต้องส่งเสริมประสาทสัมผัสซึ่งเด็กแต่ละประเภทจะเรียนรู้ได้โดยผ่านการรับรู้ทางสายตา ทางการฟังหรือการสัมผัสแตกต่างกันไปครูจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

เบญญา ชลธารินทร์ (2524 : 53) ในด้านหลักการเบื้องต้นในการจัดการศึกษาพิเศษ ที่จะทำให้การศึกษาพิเศษบรรลุผลสำเร็จ ได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้คือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนสามารถที่จะเรียนหรือ ฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ให้มากขึ้น สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ ความพิการของเด็กบางคน ไม่จำเป็นต้องเป็นคนพิการตลอดไปในหลายกรณี การศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ และได้รับการฝึกงานตลอดทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยงานของตน ผู้ให้การศึกษาควรสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการพัฒนาของเด็กพิการ เพื่อให้เด็กมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และยอมรับสภาพความจริงของตน การศึกษาพิเศษควรใช้วิธีการสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคลคือ สอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความพิการของแต่ละคน การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกันลดปัญหาความพิการ และทำให้เด็กมีศักยภาพแห่งตน การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการ และสุนทรียศาสตร์ เพื่อเตรียมเด็กพิการให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ อาชีวศึกษาและการอาชีพ เป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่เด็กพิการและในการจัดเด็กพิการเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น ถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเด็กไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเป็นสำคัญ

พัฒน์ ภาสบุตร (2531 : 583) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษไว้ดังนี้คือ จัดให้เด็กพิเศษได้ผลจากการเรียนสอดคล้องกับหลักการ เป้าหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตร เช่นเดียวกับเด็กปกติ ใช้วิธีการสอนและจัดหาอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการพิเศษ ครูจะต้องมีสื่อที่ใช้สอนแบบเรียน คู่มือครู วัสดุฝึกพอเพียงที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจซึ่งอาจมีบางอย่างที่แตกต่างไปจากที่ใช้กับเด็กปกติ

การวัดผลการเรียนของเด็กพิเศษ ใช้วิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติมากที่สุดเท่าที่ขีดความสามารถของเด็กพิเศษจะทำได้

ผดุง อารยะวิญญู. (2533 : 204–212) นอกจากนี้ หลักการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยของนักการศึกษาจำนวนมาก ได้สรุปที่ครูควรนำไปใช้ และหากนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เต็มที่ ได้แก่ข้อสรุปต่อไปนี้

สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด ใช้ประสบการณ์ตรง ส่งเสริมเด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดโดยการกำหนดสถานการณ์สมมุติ การให้การบ้านแก่เด็ก และการกระตุ้นให้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ ให้เด็กเรียนจากเพื่อน ให้โอกาสเด็กเลือกเพื่อน สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ แสดงผลการเรียนให้เด็กเห็นโดยเร็ว จัดห้องเรียนให้อื้ออามวต่อการเรียนรู้ และสังเกตเด็กควบคู่ไปกับการสอน

ศรียา นิยมธรรม (2535 ก : 163) ในการจัดการศึกษาพิเศษมีปรัชญาแนวคิด และหลักการที่สำคัญหลายประการด้วยกัน การจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไป ตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อและหลักปรัชญา ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือปกติ ควรถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษด้วย เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่กับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าคุณมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป และมีพัฒนาการ ทุกด้านถึงขีดสูงสุด การจัดการศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือหากสภาพความบกพร่องในขั้นรุนแรงไม่อาจเรียนร่วมกับคนปกติได้ ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัส กับสังคมปกติ การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวการศึกษาของ การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้านควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคลรวมถึงการจัดกิจกรรมการสอนสำหรับเด็กที่บกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกันและอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็ก และให้เด็กได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่อง เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจว่า แม้ตนจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติ อันจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น การศึกษาพิเศษมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ขอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นมีสัจการแห่งตน และ

มุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมการศึกษาพิเศษ ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพ

วารี ธีระจิตร (การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. 2541 : 10-11) การจัดการศึกษาพิเศษ โดยทั่วไปตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อหรือหลักปรัชญา ดังต่อไปนี้

ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็กพิเศษไม่สามารถในการเรียนใน โปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ . เด็กพิเศษควร ได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน โคนเร็วที่สุด ในพื้นที่ที่ทราบว่าเป็นเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป และมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้จึงให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็กพิเศษผู้นั้นมีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียบียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวการศึกษาของเด็กปกติ การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมเป็นรายบุคคลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษควรที่เน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กมีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการหรือความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับ หรือดีกว่าคนปกติซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นการศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่น มีสัจการแห่งตน และมุ่งหวังให้ช่วยเหลือตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม การศึกษาพิเศษ ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดไป ขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

จากปรัชญา แนวคิด และหลักการในการจัดการศึกษาพิเศษดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงความพยายามของนักการศึกษาพิเศษที่จะเสนอแนวทางในการแก้ไข และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพ และทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับพัฒนาได้มากที่สุด

1.3 ขอบข่ายของการจัดการศึกษาพิเศษ มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการจัดการศึกษาพิเศษ ไว้ดังนี้

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2533 : 7) ตามแนวความคิดในการจัดการศึกษาพิเศษในปัจจุบัน ได้ขยายกว้างออกไปคลุมเด็กประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น โดยที่เด็กแต่ละประเภทมีผู้ทำการศึกษาวิจัยลึกซึ้ง เพื่อให้ความช่วยเหลือเฉพาะทางได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ศรียา นิยมธรรม (2535 ก : 161) ในอดีต คนพิการในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพเดียวกับคนพิการในประเทศอื่นทั่วโลกที่ถูกจำกัดสิทธิทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีการยกเว้นเด็กพิการจากการเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ต่อมานักการศึกษาพิเศษได้พยายามจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษ ซึ่งระยะแรกจัดได้ 4 ประเภท คือ เด็กตาบอด เด็กหูหนวก เด็กปัญญาอ่อนและเด็กพิการทางร่างกายตามลำดับ

ศรียา นิยมธรรม (2537 : 3) จึงรวมเอาการศึกษาพัฒนาของเด็กปกติและการศึกษาเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน กระบวนการสอนของครูในโรงเรียน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็ก และการเพิ่มพูนความรู้

วารี ถิระจิตร (การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. 2541 : 6) ในอดีตคนพิการในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพเดียวกับคนพิการในประเทศอื่นทั่วโลกที่ถูกจำกัดสิทธิทางการศึกษาจะเห็นได้จากการยกเว้นจากการเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2475 ต่อมานักการศึกษาพิเศษได้พยายามจัดการศึกษาพิเศษให้กับคนพิการซึ่งในระยะแรกจัดได้เพียง 4 ประเภท เด็กตาบอด เด็กหูหนวก เด็กปัญญาอ่อน เด็กแขนขาพิการตามลำดับ

จากขอบข่ายของการจัดการศึกษาพิเศษดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การกำหนดประเภทคนพิการได้ 4 ประเภทคือ เด็กตาบอด เด็กหูหนวก เด็กปัญญาอ่อน และเด็กพิการทางร่างกาย

1.4. รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม (2535 ก : 163-184) การจัดการศึกษาพิเศษและการให้บริการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อาจจัดได้หลายรูปแบบ ได้เสนอไว้ 5 รูปแบบ รวมทั้งการบริการอื่น ๆ ที่ควรจัดให้เด็ก ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การเรียนร่วมในชั้นเต็มเวลา การจัดบริการสำหรับเด็กพิเศษลักษณะนี้ เป็นการจัดให้กับเด็กที่มีสภาพความพิการไม่มากนัก หลังจากเด็กได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านที่จำเป็นแล้วก็สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียน

ปกติได้ ทั้งนี้อาจมีอุปกรณ์และเครื่องมือช่วยทางการศึกษาพิเศษรวมทั้งการให้บริการแนะแนว แก่ครูปกติด้วย ในกรณีเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เฉพาะทาง และมีความคิดสร้างสรรค์ก็จะเรียนร่วมแบบนี้ได้นอกเสียจากว่าเด็กเหล่านี้มีความสามารถสูงมาก ๆ ก็ไม่ควร รับการศึกษารูปแบบนี้ รูปแบบที่ 2 การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติโดยได้รับการบริการพิเศษ การจัดการบริการในลักษณะนี้เด็กพิเศษจะมีโอกาสเรียนในชั้นปกติเต็มเวลา โดยได้รับการบริการต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น ได้รับการสอนเสริมบางวิชาจากครูการศึกษาพิเศษได้รับการฝึกพูดและแก้ไขการ พูด ได้รับการฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว และโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น โดยที่เด็กเหล่านี้อาจได้รับการเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ รูปแบบที่ 3 การเรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ การจัดการศึกษาลักษณะนี้ ควรจัดให้ เด็กที่มีความบกพร่องมากหรือเด็กที่พิการซ้ำซ้อน รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถสูงเป็นพิเศษจน ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ รูปแบบที่ 4 การเรียนในโรงเรียนพิเศษ เด็กพิเศษที่มีความ บกพร่อง หรือเด็กพิเศษที่มีปัญญาสูงเกินกว่าที่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรได้รับการ ประเภทนี้ ครูที่อยู่ในโรงเรียนดังกล่าวจำเป็นต้องมีความรู้พิเศษ ในแต่ละสาขาที่จะไปสอน ซ่อมเสริม และพัฒนาสมรรถภาพให้เด็กเหล่านี้ ลักษณะของโรงเรียนพิเศษนี้จะจัดแบบประจำ หรือไปกลับก็ได้ รูปแบบที่ 5 การจัดการศึกษาพิเศษนอกโรงเรียน การจัดการบริการใน ลักษณะนี้ ได้แก่ การจัดการบริการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสถานพักฟื้น สถานรับการเลี้ยงดู และที่บ้าน เป็นต้น รูปแบบนี้จัดสำหรับเด็กพิการทางร่างกายและที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ หรือสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต้องเข้ารับบริการรักษาฟื้นฟูบำบัดพักฟื้นและเลี้ยงดูตามสถานที่ ดังกล่าวเป็นระยะเวลานาน ให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วาริ ธีระจิต (2541 : 16-17) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษไว้ว่า การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา การจัดการบริการสำหรับเด็กพิเศษลักษณะนี้ จัดให้กับเด็ก ที่มีความพิการไม่มาก หลังจากเด็กได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านที่จำเป็นก็ สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ทั้งนี้อาจมีอุปกรณ์ เครื่องมือพิเศษช่วยทางการศึกษา เช่น เครื่องช่วยฟังรวมทั้งการให้ บริการแนะแนวแก่ครูในชั้นเรียนปกติด้วย ในกรณีเด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถเรียนร่วมใน ลักษณะนี้เพียงแต่ปรับโปรแกรมการสอน และวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละประเภท การเรียนในชั้นเรียนพิเศษโดยได้รับการบริการพิเศษ การจัดการบริการโดยให้เด็กพิเศษเรียนบางวิชาจากครูการศึกษาพิเศษ เช่นฝึกพูด ฝึกให้คุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อมและการ เคลื่อนไหวและโปรแกรมพิเศษของเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น โดยเด็กได้ รับบริการเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การเรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ จัดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถสูงจนไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรจัดบริการพิเศษให้ เช่น กายภาพบำบัด อาชีวะบำบัด การแก้ไขการพูด การฝึกฟัง ตลอดจนการเพิ่มความรู้ สำหรับเด็กที่มีความสามารถสูง ครูการศึกษาพิเศษที่สอนจำเป็นต้องมีความรู้พิเศษและสอน ประจำในโรงเรียนพิเศษ การจัดการศึกษาพิเศษนอกโรงเรียน คือการจัดการศึกษาพิเศษใน โรงพยาบาล สถานพักฟื้น สถานรับเลี้ยงดูเด็ก และที่บ้านเป็นการจัดให้แก่เด็กพิการทางกาย และสุขภาพหรือเด็กปัญญาอ่อน

จากรูปแบบต่าง ๆ ที่เสนอมาย่างด้นจะเห็นได้ว่า การจัดรูปแบบการศึกษาพิเศษนั้น ควรพิจารณาถึงลักษณะความบกพร่องของเด็กตลอดจนคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ด้วย จึงเป็นความพยายามที่จะจัดการศึกษาพิเศษและการบริการให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่แตกต่างกันให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งแนวทางดำเนินการกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สามารถนำไปปรับปรุงและดำเนินการต่อไปได้ด้วย

2. การเรียนร่วม

การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสามารถพัฒนาเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้ช่วยเหลือตัวเองได้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติ

2.1. ความหมายการเรียนร่วม มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ละออ ชูติกร (2526 : 1) ได้กล่าวถึงความหมายการเรียนร่วมไว้ว่าเป็นการจัด การศึกษาพิเศษตามโครงการที่พยายามจะให้เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งจะต้องมีวิธีการ และขั้นตอนในการจัดการดำเนินงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาตามความพร้อมและ ความสามารถในการเรียนของเด็กแต่ละคน แต่ละประเภทว่าควรจะเรียนร่วมชั้นในรูปแบบใด ต้องการสื่อหรืออุปกรณ์รวมทั้งครูพิเศษด้านใด

เบญจา ชลธารันนท์ (2532 : 2) และ ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 188) กล่าวถึง การเรียนร่วมว่า เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติมีการร่วม กิจกรรมและใช้เวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กทั้งสองกลุ่มซึ่งอาจเป็นการเรียนร่วม เต็มเวลา โดยการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในห้องเรียนสำหรับเด็กปกติทุกอย่าง

และไม่มีบริการเพิ่มเติมสำหรับประเภทนี้หรือเป็นการเรียนร่วมบางเวลา โดยการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติบางเวลา รวมถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติด้วย

วาริ ธีระจิตร (2534 : 11) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่าการเรียนร่วม หมายถึง การรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอนและด้านสังคม ภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมทั้ง การปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาตนเองไปให้มากที่สุด

ศรียา นิยมธรรม (2534 : 36-37) ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมว่า มิได้หมายความว่าเพียงแต่เอาเด็กพิการเข้าไปนั่งเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนเดียวกันเท่านั้น การเรียนร่วม ยังหมายรวมถึงการเรียนรู้และการเจริญเติบโตในสิ่งแวดล้อมซึ่งเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านั้นต้องเกี่ยวกับพัฒนาการต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น ร่างกาย สังคม ภาษา และสติปัญญา และหมายถึงการจัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคลตามความต้องการ และความสามารถของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กอย่างเหมาะสมโดยให้เด็กทุกคนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

บังอร ดันปาน (2535 : 6-7) ได้รวบรวมความหมายของการเรียนร่วมของเด็ก พิเศษนักการศึกษาหลายท่านและสรุปว่า การเรียนร่วมหมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษ มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยได้รับความช่วยเหลือตาม ความจำเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ในสังคมปกติอย่างมีความสุข

ผดุง อารยะวิญญู (2539 : 221) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่าเป็นวิธีจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษวิธีหนึ่ง เมื่อก่อนเด็กที่มีความต้องการพิเศษถูก เรียกว่าเป็นคนพิการ ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กประเภทนี้ จัดเป็นกลุ่มตามสภาพความ พิจารณาของเด็กเช่นเด็กตาบอด เด็กหูหนวก เด็กปัญญาอ่อน เป็นต้นและจัดตั้งโรงเรียนพิเศษ สำหรับแต่ละประเภทโดยเฉพาะ ต่อมาการจัดการศึกษาในลักษณะนี้ไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควร จึงมีวิธีจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการเสียใหม่ เด็กพิการได้รับการเรียกชื่อใหม่ว่าเป็น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กเหล่านี้ได้รับการจัดเข้าเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติ การ จัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติเรียกว่า การเรียนร่วม

จากความหมายการเรียนร่วมข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า การเรียนร่วมเป็นวิธีการที่จะทำ ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติในการเรียนและในกิจกรรม อื่นๆมากหรือน้อยตามความเหมาะสมกับสภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจได้รับ บริการพิเศษเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้

2.2. ปรัชญาการเรียนรู้ร่วม

บึงอร ต้นปาน (2535 : 31) ได้เสนอปรัชญาของการเรียนรู้ร่วมจากพื้นฐาน 3 ประการ ได้สรุปไว้ดังนี้ มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาจึงต้องจัดการบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวันเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกันกับเด็กปกติ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนร่วม จึงควรได้รับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากงานวิจัยดังกล่าวพอสรุปปรัชญาของการเรียนรู้ร่วมได้จากการที่มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา จึงควรเตรียมความพร้อมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่อยู่ในระดับก่อนปฐมวัย ให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 หลักการของการจัดการเรียนรู้ร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2529 : 3) การจัดการ เรียนร่วมมีหลักการสำคัญที่คำนึงถึงดังต่อไปนี้ การเรียนร่วมนั้นควรเริ่มเมื่อเด็กอายุยังน้อย ดังนั้นควรเริ่มเรียนร่วมตั้งแต่ในชั้นปฐมวัย ให้โอกาสแก่ครูที่สอนเด็กปกติในการตัดสินใจว่าจะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในชั้นที่ตนสอนหรือไม่ สถานศึกษาที่จะบริการด้านการเรียนร่วมต้องมีความพร้อมด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กปกติ และเด็กพิเศษ ในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษานั้น ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจและอบรมครู เจ้าหน้าที่โรงเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับโครงการเรียนร่วม ที่จะเริ่มขึ้นในสถานศึกษาแห่งนั้น ให้เข้าใจถึงบทบาทและความรับผิดชอบ สถานศึกษา เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์อันจำเป็นในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ ควรมีแผนการศึกษาสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล (Individual Education Program) หรือใช้ชื่อย่อว่า IEP เพราะแผน การศึกษารายบุคคลนี้ จะช่วยให้การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบรรลุเป้าหมายได้ หากไม่จำเป็นแล้ว ไม่ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ ในแง่ของการให้บริการการเรียนการสอน ทั้งนี้

เพื่อให้เด็กปกติได้เข้าใจถึงความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินพัฒนาการและผลการเรียนของเด็กต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการประเมินที่เชื่อถือได้ ศึกษาข้อบกพร่องของการจัดการเรียนร่วมอยู่เสมอและหาทางแก้ไขปรับปรุงให้บริการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ

จากหลักการจัดการเรียนร่วมดังกล่าวได้มุ่งเน้นถึงการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัย รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ควรได้รับการอบรม โดยเฉพาะครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กปกติและเด็กพิเศษเพื่อ ส่งเสริมให้เด็กพิเศษ ได้เรียนรู้และอยู่ในสังคมปกติอย่างเป็นสุข

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

เกียร์ฮาร์ทและไวน์ซาห์น (Gearheart and Weishahn. 1980 อ้างอิงใน เบลูจา ชลธารันนท์. 2535 : 4-6) ได้นำเสนอไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 ชั้นเรียนปกติเต็มวัน
- รูปแบบที่ 2 ชั้นเรียนปกติการให้คำปรึกษาแนะนำพร้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ
- รูปแบบที่ 3 ชั้นเรียนปกติกับบริการครูเดินสอน
- รูปแบบที่ 4 ชั้นเรียนปกติกับบริการห้องสอนเสริม
- รูปแบบที่ 5 ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ
- รูปแบบที่ 6 ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2529 : 9) และบังกอร์ ดันปาน (2535 : 20-21) ได้สรุปรูปแบบการเรียนร่วมจากรูปแบบจากหลายประเทศได้ ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นปกติ และปฏิบัติเหมือนเด็กปกติทุกประการ
2. การเรียนร่วมในชั้นปกติ แต่ได้รับการที่จำเป็นจากครูการศึกษาพิเศษ
3. การเรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลา และเรียนในชั้นพิเศษเฉพาะเด็กพิการบางวิชา
4. เรียนในชั้นปกติทุกวิชา โดยมีครูการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อยๆ ขณะครูประจำวิชาอธิบาย
5. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วม
6. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วมเป็นบางวิชา แต่ในบางวิชาเด็กปกติ แยกไปเรียนกับเด็กปกติห้องอื่นและเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็แยกไปเรียนร่วมกับเด็กพิเศษในห้องอื่น

7. เรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ และร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กปกติ

8. เรียนในชั้นเรียนในโรงเรียนปกติ และร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 221 –22 3) ได้เสนอรูปแบบของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมจะมี 6 รูปแบบ คือ

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ โดยการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนเด็กปกติทุกประการ

2. เรียนร่วมในชั้นปกติ และมีครูพิเศษให้คำแนะนำ ปรีक्षा วิธีนี้คล้ายวิธีแรกแต่มีครู พิเศษช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา

3. เรียนร่วมปกติในชั้นเรียน และรับบริการจากครูเวียนสอน ซึ่งเดินทางไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการซึ่งเป็นครูการศึกษาพิเศษ ที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ (มีเอกสารเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ)

5. ชั้นเรียนในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไว้ในชั้นเดียวกัน เป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอยแทนทุกวิชา

6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ มีครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการและความพร้อมของเด็กที่มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูง อาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความพิการมากและความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นพิเศษลดหลั่นกันลงไปด้วยรูปแบบการเรียนร่วมที่มีผู้เสนอไว้แตกต่างกันอยู่บ้างนี้ เป็นความแตกต่างในแง่ของรายละเอียด เพื่อให้ การจัดการเรียนร่วมมีความชัดเจนขึ้นเป็นสำคัญ แต่โดยลักษณะใหญ่แล้วมีความสำคัญคล้ายคลึงกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของการเรียนร่วมไว้ดังนี้คือ การเรียนร่วมหมายถึงการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ โดยมีการจัดการเรียนการสอนได้ 3 ลักษณะคือ การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา การเรียนในชั้นเรียนพิเศษและเรียนร่วมบางเวลาในชั้นปกติ และการเรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

2.5 ประเภทของเด็กที่ควรเรียนร่วมและการคัดเลือกเด็ก มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ปรีดา จันทบุบผา (ม.ป.ป. 13 - 14) ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะจัดให้เรียนร่วมได้นั้น แนะนำไว้ดังนี้ เด็กเรียนช้า คือเด็กที่มีระดับสติปัญญา (I.Q) ระหว่าง 70 - 90 โดยจัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นจะไม่เกิน 25 คน เด็กหูตึง คือ เรียนร่วมได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยม ตลอดจนถึงระดับอุดมศึกษาสำหรับเด็กที่ระดับการ ได้ยินไม่เกิน 85 เดซิเบล จัดให้มีบริการพิเศษและมีครูสอนซ่อมเสริมทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล เด็กตาบอด เรียนร่วมในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาเด็กเหล่านี้เรียนโดยใช้อักษรเบรลล์ ให้เด็กได้ใช้มือเป็นประสาทสัมผัสในการอ่านและการออกเสียง ใช้ในเครื่องเล่นเทป เครื่องพิมพ์และเครื่องพิมพ์ธรรมดาประกอบการเรียนได้ เด็กหูหนวก เรียนร่วมได้ในทุกระดับ ถ้าหากมีครูสอนการใช้ภาษามือและการอ่านริมฝีปาก

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2529 : 18 - 19) เสนอพิจารณาในการจัดเด็กเข้าเรียนร่วม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับตัวเด็ก และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเด็กดังนี้ ความสามารถด้านการเรียนของเด็ก เช่น ความสามารถด้านภาษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และผลการเรียนโดยทั่วไป ความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ หากเด็กไม่สามารถจะสื่อสารกับเด็กได้แล้ว อาจจะประสบปัญหาด้านการเรียนได้วุฒิทางอารมณ์และสังคมของเด็ก เด็กที่จะเรียนร่วมในสังคมปกติ ควรมีวุฒิภาวะทั้งทางอารมณ์และสังคม เพื่อเด็กจะได้ปรับตัวได้ เมื่อต้องการเผชิญปัญหาในขณะที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ สิ่งแวดล้อม เช่น สภาพบริการทางการศึกษาของทางโรงเรียนตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสนองความต้องการของเด็กพวกนี้ และความช่วยเหลือจากบุคลากรอื่น เช่น ความร่วมมือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ผดุง อารยะวิญญู (2523: 198 - 199) ได้กล่าวถึงการเลือกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในลักษณะการเรียนร่วมเต็มเวลาได้ทุกคน เด็กที่มีความพร้อมเท่านั้นที่สามารถเรียนร่วมเต็มเวลาได้ ส่วนเด็กที่ไม่มีความพร้อมอาจจัด ให้เรียนพิเศษได้ทุกคนเมื่อมีความพร้อมแล้วจึงคัดเลือกเด็กจากชั้นพิเศษแล้วส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นปกติ และเรียนร่วมเต็มเวลาหรือบางเวลาแล้วแต่ความสามารถของเด็ก เด็กที่ถูกส่งเข้าเรียนเต็มเวลาแล้วอาจกลับเข้าเรียนในชั้นพิเศษอีกก็ได้หากพบว่าเด็กไม่สามารถ เรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างประสบผลสำเร็จการจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงประโยชน์ทาง

การศึกษาที่มักจะได้รับว่าเด็กจะได้รับประโยชน์มากที่สุด จากการเรียนร่วมในชั้นปกติหรือ การเรียนในชั้นพิเศษ การคัดเลือกเด็กเพื่อส่งเข้าเรียนร่วมจึงมีความสำคัญการคัดเลือกเพื่อส่งเข้า เรียนร่วมเต็มเวลา ควรพิจารณาความพร้อมของเด็กดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมทางร่างกาย การเคลื่อนไหว เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้ เดินได้โดย ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น กล้ามเนื้อ ข้อต่อ และอวัยวะ มีการทำงานประสานกันซึ่ง จะช่วยให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้โดยไม่ลำบากจนเกินไป การใช้กล้ามเนื้อมือและข้อมือ เด็ก สามารถหยิบจับสิ่งของได้สามารถจับดินสอ ปากกา ได้ดี และเขียนหนังสือได้ และการรับรู้ เด็กสามารถรับรู้ได้ โดยทางสายตาและทางการได้ยินหรือการสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลาย ทาง การรับรู้ไม่เป็นอุปสรรคจนเกินไป

2. ความสามารถทางการเรียน ความสามารถทางภาษา เด็กควรมีความสามารถ ทางภาษาใกล้เคียงกับเด็กปกติในชั้นที่จะเข้าเรียนร่วม เด็กควรรู้จักคำศัพท์มากพอสมควร อ่าน หนังสือได้ เขียนหนังสือได้ สามารถสื่อความหมายได้ในระดับใกล้เคียงกับเด็กปกติที่มีอายุใน วัยเดียวกัน ความสามารถทางวิชาการ หมายถึง ความรู้พื้นฐานในวิชาอื่นที่นอกเหนือไปจาก ด้านภาษา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นต้น เด็กควรมีพื้นฐานในวิชา หลักใกล้เคียงกับเด็กปกติในวัยเดียวกันจึงจะสามารถเรียนร่วมเต็มเวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นแล้วเด็กได้รับการสอนซ่อมเสริมในวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายวิชาที่เป็นพื้นฐานนั้น ๆ ของเด็กยังอยู่ระดับต่ำกว่าเด็กปกติ

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม เด็กที่จะเข้าเรียนร่วมในชั้นเดียวกับเด็กปกติ แล้ว ควรมีวุฒิทางอารมณ์และสังคมใกล้เคียงกับเด็กปกติ เช่น สามารถเข้ากับเด็กคนอื่นได้โดย ไม่มีปัญหาหากนัก รู้จักแบ่งของเล่นกับเพื่อนได้โดยไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาท ไม่โกรธจัดหรือ ร้องไห้เมื่อผิดหวังเพียงเล็กน้อย รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบข้าวของผู้อื่นไปใช้โดย ไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนร่วมนั้น การพิจารณาเกี่ยวกับเด็กใน เบื้องต้นจะมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในการเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้เป็น อย่างดีด้วย

2.6 องค์ประกอบที่ช่วยให้อ่านเรียนร่วมประสบความสำเร็จ

นอกจากการพิจารณาตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการจัดการเรียนร่วมแล้ว ยังมี องค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยให้อ่านเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้ดีอีกหลายประการ

ศรียา นิยมธรรม (2531 : 39) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะให้เด็กประสบ ความสำเร็จในการเรียนร่วมไว้ดังนี้ ครูจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กเหล่านั้น มีความสัมพันธ์กับ

ครู เพื่อน ผู้ปกครอง ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย เอื้อสิ่งต่างๆให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน ผู้ปกครองเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็ก และสร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็ก

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 201) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะทำให้การเรียนร่วม ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติประสบผลสำเร็จมี 10 ประการ คือ ครูต้อง ทำงานประสานกันและร่วมมือกันอย่างดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับครูปกติ หากครูที่สอน เด็กปกติมีปัญหาในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางโรงเรียนควรหาทางแก้ไข ครูผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาควรมี ความตั้งใจในการสอน ควรมีการวางแผนการศึกษาอย่างรอบคอบ ควรจัดการเรียนการสอน ให้มีการยืดหยุ่น ได้รวมทั้งขนาดของโรงเรียนควรยืดหยุ่นตามจำนวนและความต้องการของเด็ก ควรระลึกว่าพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ สังคม ของเด็กมีความสำคัญเช่นเดียวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จัดอบรมครูปกติให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ การเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร โรงเรียน มีการ ประเมินผลการเรียนความก้าวหน้าในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ใช้แหล่งทรัพยากรจากชุมชน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วม โรงเรียน ควรมีความพร้อมก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม การคัดเลือกเข้าเรียนร่วม ควรพิจารณาถึง ความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าจุดเน้นจะอยู่ที่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนร่วมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน และครูที่ร่วมช่วยเหลือในการ เรียนร่วม รวมถึงผู้ปกครองที่มีส่วนสนับสนุนให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

2.7 ประโยชน์ของการเรียนร่วม มีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ปรีดา จันทบุบผา (ม.ป.ป. : 15 -16) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ว่า เพื่อให้เด็กพิการมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้เคียงหรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะรับส่ง เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนเฉพาะทาง เพื่อให้เด็กพิการได้มีชีวิต อยู่กับครอบครัวบิดา - มารดา และญาติพี่น้องตามปกติมีโอกาสประพฤติหน้าที่ในฐานะเป็น สมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ เพื่อเด็ก พิการจะมีโอกาสเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ตรง ครูและ นักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนเรียนร่วมได้รับทราบพฤติกรรมของเด็ก พิการทำให้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมเกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อเป็นการลดภาระของ

รัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะต้องใช้งบประมาณ เพื่อให้สังคมเข้าใจและยอมรับเด็กพิการว่ามีความสามารถเช่นเดียวกับเด็กปกติและช่วยเหลือให้เด็กพิการอยู่ในสังคมอย่างเป็นประโยชน์ได้

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2529 : 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

ทางการเรียน เด็กมีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อบกพร่อง เช่น ถ้าเด็กเรียนในชั้นพิเศษ ครูก็จะให้ความสำคัญและความพิการแก่เด็กมากไป หรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ ครูก็จะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กก็จะปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น เด็กก็จะได้รับทักษะต่าง ๆ มาก ทางด้านสังคมเด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เมื่อเพื่อนมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่โรงเรียนเดียวกับลูกของตน การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะจะได้อยู่ร่วมกัน เรียนร่วมกัน จึงไม่เห็นว่าเป็นเด็กพิการเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนขวายในท่าทางและรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้ เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างและมีความเข้าใจต่อเด็กพิการดีขึ้นยอมรับและแสดงเอื้อเฟื้อมากขึ้นประหยัคงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลจึงไม่มีความจำเป็นที่จะสร้างโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กพิการ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณไปมาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

เลวิสและดอร์แลค (นันทกา ปีทภาพงษ์, 2539 : 28 อ้างอิงมาจาก Lewis. And Doorlag. 1982 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

เด็กพิเศษได้มีโอกาสอยู่กับกลุ่มเพื่อน ไม่ถูกแยกตัวออกจากกิจกรรมปกติของโรงเรียน เด็กปกติได้รู้จักเด็กที่แตกต่างไปจากตนและเรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูการศึกษาพิเศษสามารถให้บริการนักเรียนพิเศษได้มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปในชั้นพิเศษจะมีเด็กไม่เกิน 10 - 15 คน แต่ในโปรแกรมการสอนเสริมสามารถบริการเด็กได้ถึง 25 คน นอกจากนั้นนักการศึกษาเป็นจำนวนมากยังได้กล่าวถึงเหตุผลอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนปกติกับนักเรียนพิเศษทำให้ครูการศึกษาพิเศษตื่นตัวในการใช้เทคนิคการสอนใหม่ๆ ครูปกติมักคาดหวังในตัวเด็กสูงขึ้น และมักให้ประสบการณ์ที่เบ็ดเสร็จกว่าโปรแกรมการศึกษาในโรงเรียนพิเศษ (Mangold. 1980 : 236) การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมได้แพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นเวลา

นานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ได้มีการวิจัยยืนยันถึงผลสำเร็จของการเรียนร่วมในประเทศต่าง ๆ (Schindeler, 1981 : 3) การดำเนินโครงการเรียนร่วมให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตามแนวคิดเรื่องการจัดให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนของโรงเรียนปกติ เป็นการ เสนอให้นักการศึกษาพิเศษพิจารณาถึงคุณค่าการพัฒนาชีวิตของคนซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนา ทุกด้านของวิถีแห่งชีวิต เพื่อให้เขามีความรู้ความสามารถและทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ใน ครอบครัวและสังคมได้อย่างปกติสุขและมีคุณค่าอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ แก่กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น เพราะการจัดการศึกษา แบบเรียนร่วมเป็นการประหยัดและไม่ต้องรอคอยงบประมาณในการจัดซื้อที่ดิน การก่อสร้าง อาคารเรียนซึ่งจะต้องสิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมาก หากแต่จัดให้เด็กที่มีความบกพร่อง ทางการมองเห็นได้เข้าไปเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติระดับประถมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ ทั่วประเทศอยู่แล้ว ส่วนงบประมาณค่าอาคารสถานที่ก็ผันให้เป็นเงินเดือนครูสอนเสริมสำหรับ นักเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นก็จะเป็นผลดีทั้งเด็กและกำลังคนของรัฐ อีกด้วย

สรุปได้ว่า ประโยชน์ดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษา ที่ให้ประโยชน์แก่เด็กพิการและเด็กปกติ บุคลากรและผู้บริหาร โดยเฉพาะเด็กพิการและ ครอบครัวจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จะได้ไม่ต้องเดินทางไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เป็นการประหยัดรายจ่ายให้แก่ครอบครัวซึ่งมีผลต่อนโยบายของรัฐประการ หนึ่งส่วนอีกประการหนึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยการสร้างเจตคติที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิก ในสังคมด้วย

2.8 การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท

เบญญา ชลธารันนัท (คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท : 2546) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กพิการ หรือที่มีความบกพร่องเป็นอย่าง ดียิ่ง ได้นำหลักการแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท มาใช้เพื่อ ประกอบการดำเนินงานบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา โรงเรียนต้องบริหารจัดการเรียน ร่วมตามองค์ประกอบหลัก 4 ประการตามโครงสร้างซีท เพื่อให้การจัดการเรียนร่วม สำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพดังมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียน หมายถึงนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคมรวมถึงการช่วยเหลือตัวเอง หากพิการตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับ บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทุกด้านซึ่งในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้นเป็นช่วงสำคัญที่สุด ที่เด็กควรได้รับการ เตรียมความพร้อม เพราะช่วงอายุ 0 - 3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียม ความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนาระดับการทำงาน ต่าง ๆ ยิ่งสูงขึ้น ดังนั้นการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ยิ่งทำได้ทันช่วงที่ตั้งแต่แรกเกิด และทำได้อย่างถูกต้องจะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจนในกรณีที่ เด็กพิการภายหลัง เช่น อยู่ในระดับมัธยมศึกษาแล้วตาบอด การเตรียมความพร้อมนักเรียน ในช่วงวัยรุ่นนั้น ต้องคำนึงถึงจิตใจและการยอมรับความพิการ และความบกพร่องที่เกิดขึ้น ภายหลังด้วยซึ่งเป็นเรื่องยากและมีผลต่อจิตใจมาก รวมทั้งต้องมีการเตรียมทักษะที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต เช่น การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว เพื่อให้เด็ก มีความสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ และช่วยเหลือตัวเองได้มากที่สุดและเร็วที่สุด

1.2 เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมนักเรียนทั่วไป ในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้อย่างถูกวิธีและ เท่าที่จำเป็น ครูควรทำความเข้าใจและอธิบายลักษณะความพิการให้นักเรียนทั่วไปในชั้นเรียน ได้รู้จักและควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เด็กเกิดการ เรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการ ช่วยเหลือเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องเบื้องต้นให้กับนักเรียนทั่วไปด้วย

2. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนร่วมใน ชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนร่วมได้เต็มเวลาก็อาจจัดเป็นบางเวลาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะ บุคคล สภาพแวดล้อมทางกายภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

2.1.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่ บริเวณภายนอก ชนิดของ ตัวอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ลานจอดรถ เกาะกลางถนน ดันไม้ร่อนน้ำ

2.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ ประตู สวิตซ์ไฟ และปุ่ม ต่าง ๆ ทางลาด ระบบเตือนภัย บันได ลิฟท์ ทางเดินสาธารณภายในตัวอาคาร พื้น แสงสว่าง

ห้องน้ำ โทรศัพท์ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารควรจัดให้
ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยคำนึงถึงความสะอาดและความปลอดภัยมากที่สุด

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู
และบุคคลอื่นในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจะเป็นผู้นำดังนี้

2.2.1 จัดประชุมทุกคนในโรงเรียนเพื่อบอกว่าโรงเรียนมีโครงการเรียนร่วมและ
จะต้องมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.2.2 สร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วมในโรงเรียน ให้
ครูทุกคน แม่ค้า นักการภารโรง ได้รับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

2.2.3 จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย
ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบายแนวทางการ
ดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

2.2.4 มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ
เพื่อเกิดความร่วมมือกันในการทำงานกันเป็นทีม

3. กิจกรรมการเรียนการสอน คือกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่ง
ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือที่มี
ความบกพร่อง ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร แบ่งออกดังนี้

3.1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป คือปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้
กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่นสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
อาจปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจ
ปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียง

3.1.2 การปรับหลักสูตรเฉพาะ คือหลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาดังแต่
ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจาก
ระดับของความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน

3.1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็กนักเรียนพิการ
หรือที่มีความบกพร่อง เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น จัดให้มีการเรียนรู้ในเรื่อง
ความคุ้นเคย ในสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว เรียนรู้อักษรเบรลล์ ส่วนเด็กที่มีความ
บกพร่องทางการได้ยิน ให้เรียนภาษามือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ให้เรียนรู้
หลักสูตรการช่วยเหลือตนเอง การดูแลสุขลักษณะของตนเอง เช่น การสระผม เป็นต้น

3.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนพิการหรือ ที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลทุกคน โดยต้องตรวจสอบเพื่อป้องกันจุดเด่นและจุดด้อย ของนักเรียนรวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการพุทธศักราช 2545 โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกิน 5 เท่า ของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่แก่นักเรียนทั่วไปต่อคน

3.3 การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องคนนั้น ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP

3.4 การตรวจสอบทางการศึกษา หมายถึงกระบวนการที่ใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธีในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะกำหนดปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และร่างกาย รวมถึงตัดสินใจในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยกการกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอนและการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3.5 เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนที่ควรนำมาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นพิเศษ เช่น การวิเคราะห์งาน การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน การเรียนแบบร่วมมือกัน การสอนเสริม การจัดการพฤติกรรมในชั้นเรียน

3.6 การรายงานความก้าวหน้าของผู้เรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะและกิจกรรมต่างๆซึ่งจะมีการระบุว่าประเมินโดยวิธีใดและใช้เกณฑ์อะไรวิธีนี้จะทำให้ผล การเรียนของนักเรียนพิการหรือมีความบกพร่องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายรวมถึงพ่อแม่ของตัวนักเรียนเอง

4. เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วมช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เครื่องมือดังกล่าวหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

4.1 งบประมาณที่โรงเรียนควรได้รับการจัดสรรเป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.2 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและระบบการให้บริการที่ชัดเจนทำให้นักบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งพ่อแม่รับรู้ว่ามีโครงการเรียนร่วมซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล

4.3 จัดหาบริการ เช่นการใช้บริการผ่านคู่มือ ควรบอกโรงเรียนว่าต้องทำอะไรเพิ่มเติม โดยประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษในการให้บริการคู่มือ บริการสอน เช่นเด็กตาบอดต้องให้บริการในเรื่องสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นและควรจัดครูการศึกษาพิเศษสอนทักษะเสริมที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่านและการเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการเคลื่อนไหว

4.4 ระบบการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วม จัดตั้งคณะกรรมการวางแผน โดยนำเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม และร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องโดยใช้โครงสร้างซีท จึงเป็นการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการองค์ประกอบทุกด้านอย่างครบถ้วน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากสามารถสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลหรือสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สมควรนำไปใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนที่มีนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ให้ได้รับประโยชน์ในการเข้ารับการศึกษาอย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

3. ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม

เนื่องจากการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งเด็กทั้งสองประเภทนี้ย่อมมีความแตกต่างกันในหลายด้าน จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมขึ้นมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านผู้เรียน มีผู้ทำการศึกษาและให้แนวคิดไว้ดังนี้

สมพร สุทัศน์ (2525 : 206 อ้างในอมร อินทนนท์ 2534 : 22) ได้ศึกษาปัญหาด้านผู้เรียนเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า ปัญหาเกิดจากเด็กไม่กล้าแสดงออก เด็กที่มีวุฒิภาวะต่ำเรียนไม่ทันเพื่อน ขาดหนังสือแบบเรียน วัสดุอุปกรณ์ ขาดเรียนบ่อย

บังอร ต้นปาน (2535 : 150) ได้ศึกษาปัญหาด้านผู้เรียนเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะที่อยู่นอกห้องเรียนหรือนอกเวลาเรียนซึ่งอาจจะต้องได้รับการบอกเล่าจากผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ครูพิเศษ และครูสอนเสริมวิชาการหรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กดังนี้ ภูมิหลังเกี่ยวกับเด็กเช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง พี่ น้อง อาชญาชีพ สภาพครอบครัว การศึกษาและสุขภาพทางร่างกายและจิตใจของเด็ก

จารึก โกษาพงศ์ (2545 : 83) ได้ศึกษาปัญหาด้านผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดเตรียมบุคลากร พบว่าการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับเด็กพิเศษให้ผู้ปกครองได้ศึกษา มีปัญหาระดับ ปานกลางค่อนข้างไปทางน้อย และปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเจตคติที่ดีของเด็กพิเศษเรียนร่วมและการเตรียมความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว จึงสรุปว่าปัญหาด้านผู้เรียนนั้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านสภาพครอบครัว การศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจ การไม่กล้าแสดงออก ไม่ยอมรับกิจกรรม ไม่อยากเรียน การมีวุฒิภาวะต่ำเรียนไม่ทันเพื่อน และการขาดเรียนบ่อย จึงเป็นปัญหาที่ควรหาทางแก้ไขโดยการจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้กำลังใจ จัดหาเพื่อนช่วยเหลือ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน จัดทุนการศึกษาและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ จะเป็นการลดปัญหาเหล่านี้ต่อไป

3.2 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม มีผู้ทำการศึกษาและให้แนวคิดไว้ดังนี้

บุญเสริม พูนสงวน (2530 : 5 อ้างใน อุไรวรรณ กุลเวชกิจ) ได้กล่าวว่าสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเกิดขึ้นได้เองในธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วมีผลเกี่ยวกับตัวเรา

ไม่ทางตรงหรือทางอ้อม ถือว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น

ฐานิยา นุณญเกียรติ (2538 : 189 – 191 อ้างในวุฒิพงษ์ บัวชัย, 2545 : 53) ได้ศึกษา ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหา การจัดการศึกษาพิเศษด้านสภาพแวดล้อม โดยส่วนรวมมีสภาพปัญหาน้อยและมีความเห็นว่า มีสภาพปัญหาปานกลางในเรื่องจัดให้มีห้องเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษใน โรงเรียนและ ปรับสภาพอาคารให้เหมาะสมกับความพิการของเด็กพิเศษ และสภาพปัญหาที่ น้อยที่สุด คือ การจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนให้พร้อมก่อนการเรียนการสอน

พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 173) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญา เป็น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมจะเป็นตัวกำหนดความสามารถทาง สติปัญญา และสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสติปัญญาต่อไป ภายในขอบเขตที่ พันธุกรรมวางไว้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสามารถช่วยให้เด็กมีการพัฒนาการทาง สติปัญญาถึงขีดความสามารถของแต่ละคนมีอยู่

กรมวิชาการ (2540 : 101) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนมีความสำคัญ ต่อเด็กเพราะธรรมชาติของเด็กสนใจที่จะเรียนรู้ค้นคว้าทดลอง และต้องการสัมผัสกับ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กจึงมี ความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็น ประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 57 – 58) ปัญหาเกิดขึ้น ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน บางบทเรียนต้องการความเงียบ บางบทเรียนต้องดำเนินไป ท่ามกลางเสียงดังจากการก่อสร้างที่อยู่ใกล้ ๆ บางบทเรียนกระทำได้ในขณะที่มีกิจกรรม ประจำวันของโรงเรียน บางบทเรียนไม่ต้องการให้มีเสียงรบกวน คุณภาพแหล่งการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ระดับเสียงการรบกวน ความประพฤติกของเพื่อน ร่วมวัย และผู้คนที่มีความหนาแน่น มีผลเสียต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมใน โรงเรียนเป็นสภาพ ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกในการจัดอาคารสถานที่อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนบรรยากาศในและนอกห้องเรียน เพื่อเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อ พัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาแก่ผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมมีส่วน สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อครูเปิดโอกาสให้นักเรียน

เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองมิใช่ครูเป็นผู้ทำให้ และจะสามารถรู้ได้ว่าการเรียนรู้แค่ไหนก็โดยการสังเกตดูว่าผลงานที่ปรากฏนั้นบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด การจัดกิจกรรมที่ดีนั้นครูต้องจัดวิธีการเรียนหลาย ๆ แบบไว้ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียน ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ครูต้องมีข้อมูลพื้นฐานการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ครูต้องคอยเป็นผู้แนะนำนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความต้องการของตน และมีการเสริมแรงเป็นระยะ โดยให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนด้วย มีผู้ให้ความหมายดังนี้

จารึก โกษาพงศ์ (2545 : 82) ได้ศึกษาปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนไม่ได้จัดสูงสุดในเรื่องการจัดปรับสภาพห้องน้ำให้เหมาะสมกับประเภทของเด็กพิเศษ รองลงมาคือไม่ได้จัดห้องเรียนตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษ ส่วนการจัดมีปัญหามากที่สุดคือ การจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้พร้อมก่อนจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ การปรับสภาพอาคารให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กพิเศษ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาการของเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะเป็นการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่สัมผัสได้ ย่อมเกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน พันธกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดระดับสติปัญญาของเด็ก ในการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยในการพัฒนาการของเด็กได้เหมาะสมกับวัยและเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนการสอนตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.3 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 52 – 54) ได้ศึกษาปัญหาด้านการเรียนการสอนพบว่า มีปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาของครูผู้สอน ครูยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากยังขาดความรู้ ทักษะในเรื่องของเทคนิควิธีการ การวัดการประเมินผล การเลื่อนชั้น และขาดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท นอกจากนี้ยังมีภาระงานมากทั้งการเป็นครูประจำชั้น ประจำวิชา งาน โครงการต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลเด็กซึ่งมีหลายประเภท ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็กได้เท่าที่ควร ครูมีความเครียดสูง เนื่องจากถูกผลัดภาระให้รับผิดชอบเด็กเพียงลำพัง และไม่สามารรดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเดียวกัน ครูผู้สอนยังได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึง และต่อเนื่อง ไม่รู้ว่าต้องทำอะไรเมื่อต้องดูแลรับผิดชอบเด็กในชั้นเรียนร่วม รวมทั้งไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ

2. ปัญหาของผู้บริหาร ผู้บริหารบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุน และผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการเรียนร่วม ไม่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้สอนได้

3. ปัญหาของผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนปกติ กลัวว่าครูจะไม่มีเวลาให้ลูก เพราะต้องดูแลเด็กพิการ เด็กอาจจะเบื่อทำให้การเรียนเสีย หรือเด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากเด็กพิการ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กลัวว่าครูจะไม่สามารถสอนลูกได้ ไม่มีสื่ออุปกรณ์ ซึ่งสร้างความลำบากให้แก่ครูผู้สอน ลูกจะเรียนไม่ทันเพื่อน เป็นที่ล้อเลียนจากเพื่อน และอาจถูกรังแกได้รับอันตราย บางส่วนยังขาดความรู้ขาดการดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างถูกต้อง และบางส่วนไม่ส่งเด็กเข้าเรียน

ฐานิยา นุญญเกียรติ (2538 : 189 – 191 อ้างในวุฒิพงษ์ บัวซ้อย, 2545 : 53) ได้ศึกษาปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีความเห็นว่า มีสภาพปัญหาน้อยในเรื่องจัดครูเข้าสอนเด็กพิเศษตามความเหมาะสม ความถนัดและความสามารถเป็นอันดับแรก และมีการแก้ไขปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษตามลำดับและมีสภาพปัญหาน้อยเป็นอันดับสุดท้ายในเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมแบ่งเป็น 3 ด้านได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครอง จึงควรให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม โดยเฉพาะผู้ปกครองควรเตรียมผู้ปกครองด้วยการเชิญมาประชุมชี้แจง เข้าเยี่ยมชมกิจการของโรงเรียนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.4 ปัญหาด้านเครื่องมือ มีผู้ศึกษาและเสนอแนะไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 54 – 55) ได้ศึกษาปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพบว่า มีปัญหาดังต่อไปนี้ การให้บริการสื่อวัสดุ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนแก่โรงเรียนเรียนร่วม เป็นสิ่งจำเป็นต้องมี สื่อการเรียนบางอย่างไม่มีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป มีการนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น ภายอุปกรณ์บางอย่าง เครื่องพิมพ์อักษรตัวนูน เครื่องเปลี่ยนอักษรตัวนูน เครื่องช่วยฟัง สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรเป็นธุระจัดหาให้ การจัดซื้อหาต้องใช้เวลาในการเตรียมการบริการจึงต้องมาจากการสำรวจเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น สื่อบางชิ้นอาจจะให้โรงเรียน

ยืมเรียนเพราะเป็นสื่อที่คงทนถาวร เช่นเครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ เมื่อเด็กเรียนจบหลักสูตรสื่อเหล่านี้ จะถูกเรียกใช้ไปยังโรงเรียนอื่นที่เปิดใหม่หรือต้องการใช้ ขาดการบำรุงรักษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรือเครื่องมือ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เหมาะสมเกิดความเข้าใจดีขึ้นและรวดเร็ว เช่น หนังสือเสียง เช่น เทป หนังสือเสียง วิธีดีนิทานเสริมทักษะ หนังสือมัลติมีเดีย เครื่องคำนวณที่แสดงผลเป็นอักษรตัวใหญ่ หรือเสียงนาฬิกาบอกเวลา อุปกรณ์พัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่น กระดานสื่อสาร บัตรภาพ บัตรคำ สื่อการเรียนการสอนชนิดพิเศษ เช่น สี่เทียนแท่งใหญ่ วัสดุทัศนศึกษา ชุดส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและประสานสัมพันธ์ ชุดส่งเสริมพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร ชุดส่งเสริมทักษะทางการเรียนรู้ ชุดส่งเสริมทักษะทางด้านลักษณะนิสัย ซึ่งสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกที่กล่าวมา

ดังนั้นสรุปได้ว่า สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก มีความจำเป็นในการนำมาเป็นองค์ประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูนักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อและเก็บรักษา สื่ออุปกรณ์บางอย่างจะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ยิ่งต้องใช้สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มาก เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องที่ครูสอนได้ง่ายยิ่งขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ มีงานวิจัยที่มีลักษณะเกี่ยวข้องนำมาอ้างอิง ดังนี้

จารึก โภษาพงศ์ (2545 : 82 - 83) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกระบี่สรุปได้ว่า โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดการเรียนร่วม 7 ด้านคือ การจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้พร้อมก่อนจัดการเรียนการสอน การสร้างเจตคติที่ดีของเด็กพิเศษเรียนร่วม การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ การตัดสินใจเลื่อนชั้นใช้ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นความสำคัญอันดับแรกของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การให้บริการสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของครูสอนเด็กพิเศษ และการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ส่วนปัญหาที่ประสบสูงสุดได้แก่การสร้างเจตคติที่ดีของเด็กพิเศษเรียนร่วม การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ และการให้ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนเด็กพิเศษ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการสำรวจเด็กพิเศษ

แต่ละประเภท เพื่อโรงเรียนจะได้เตรียมความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการ

จิตรกร หนูจันทร์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน คอนก้อโนน สวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิปปี้ โดยมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการ ปฏิบัติงานตามโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน จึงเห็นควรดำเนินการตาม โครงการหรือขยายโครงการเช่นนี้ต่อไป

วิชัย ขจรมณี (2547 : 74-76) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียน เรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ตามกรอบของการดำเนินงานจัดการ เรียนร่วม 4 ด้านคือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการบริหาร จัดการและด้านปัจจัย ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานเรียนร่วมตามกรอบ ของการดำเนินงานครบทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางทักษะพื้นฐานของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพอนามัยที่ดี ด้าน กระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วมเข้าอบรมพัฒนาในด้านการ จัดการเรียนร่วม และในด้านปัจจัย ปัจจัยที่โรงเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่ได้ดำเนินการในการ จัดการเรียนร่วมก็คือ ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ส่วนปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า มีปัญหาโดยรวมอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

อนันต์ ทิพย์อาสน์ (2548 : 86-90) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2 ด้านคือ ด้านการเตรียมการสอนและด้านการประเมินผลด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุบิน ณ อัมพร (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่า มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอนและด้านการประเมินผลโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและพิจารณารายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับประยูร ผ่องอำไพ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี มัตถนุและคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ใน 3 ด้านคือด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดและประเมินผลพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูผู้สอนมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สุวิทย์ อัมบุรี (2549 : 92 - 96) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการดำเนินการจัดทำหลักสูตร ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านงบประมาณและการส่งเสริมสนับสนุน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารในเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชาย ทองแสงยม (2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติการใช้หลักสูตรมัธยมตอนต้น พุทธศักราช

2521 ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านยกเว้นด้านความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ บุญดีกุล (2539 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่า ปัญหาคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและวิธีสอน สัมภาษณ์ ปลอดภัย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครูในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูลเขต ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วม มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอยู่ในระดับปานกลางและมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอยู่ในระดับมาก ครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมที่เพศต่างกันอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไม่แตกต่างกัน ครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมที่มีประสบการณ์ไม่ผ่านการอบรมและผ่านการอบรม มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแตกต่างกัน

วัชรภรณ์ วิจารณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ ได้มีผู้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศไว้ดังนี้

เดซา (Desai. 1993 : 6-7) ได้ศึกษาเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนร่วมในรัฐวิตตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย คาดว่าในระยะปี พ.ศ. 2536 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน

ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษหรือได้รับการฝึกอบรมกับผู้บริหารที่ไม่ได้ศึกษา หรือไม่ได้ฝึกอบรม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์นานในการให้การศึกษาพิเศษกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือไม่มี มีเจตคติในทางบวกต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนร่วมระหว่าง 1 - 10 ปี มีเจตคติต่อการเรียนร่วมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี

ฮีดดีน (Hedeem, 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับการให้การสนับสนุนในชั้นเรียนร่วม จากการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติที่ได้รับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ดีขึ้น

วานซ์และแอนนา (Vance and Anna Rambharose, 1996 : 186) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจของผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านวิชาการผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในหน่วยงานมีความต้องการให้ผู้บริหารให้ความสนใจดูแลให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการปฏิบัติงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง จึงจะนำมาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมนั้นสรุปได้ว่า เป็นปัญหาที่สำคัญต่อการขยายโครงการจัดการศึกษาพิเศษ ที่ควรพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งในด้านบริหาร อาคารสถานที่บุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้บริการสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศ และการวัดผลประเมินผล ให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อเด็กพิเศษ เพื่อให้โครงการจัดการศึกษาพิเศษสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและให้การศึกษาแก่เด็กพิการอย่างทั่วถึงต่อไปในอนาคต